

خانه عین الدوله اقامتگاه سران متفقین

۳ بهمن ۱۳۹۴ ساعت ۱۶:۱۲

عین الدوله صدراعظم مستبد مظفرالدین شاه بود که در دوره مبارزات آزادی خواهان آنان را سخت آزرده و سرکوب کرد. وی فردی مستبد بود و از مخالفین سر سخت مشروطیت به شمار می رفت. عین الدوله باغ و عمارتی در مبارک آباد بنا نهاد. در آن عصر در این منطقه وسیع که بیرون از حصار ناصری تهران بود، جز آبادی هایی بسیار خرد جایی مسکون و آباد نبود. ..

عین الدوله صدراعظم مستبد مظفرالدین شاه بود که در دوره مبارزات آزادی خواهان آنان را سخت آزرده و سرکوب کرد. وی فردی مستبد بود و از مخالفین سر سخت مشروطیت به شمار می رفت. عین الدوله باغ و عمارتی در مبارک آباد بنا نهاد. در آن عصر در این منطقه وسیع که بیرون از حصار ناصری تهران بود، جز آبادی هایی بسیار خرد جایی مسکون و آباد نبود. شاهزاده عبدالمجید میرزا عین الدوله اراضی دیگری نیز در این حدود داشت. از آن جمله است باغ شازده (شاهزاده) در جنوب مبارک آباد که بعد ها آبجو سازی در قسمتی از آن اراضی ساخته شد و اکنون بخشی از آن اراضی با نام باغ شازده به صورت بوستان در آن جا دایر است. مجیدیه برگرفته از نام ایشان است.

در حوالی باغ عین الدوله باغ های مشهوری به فواصلی در جهات مختلف آن قرار داشت از آن جمله است باغ سلطنت آباد ناصرالدین شاه ، باغ حاج امین الضرب (ضرابخانه بعد) باغ مهران (محل ساواک) و البته باغ های دیگر که مالکین مشهوری نداشتند. زمانی اطراف این باغ در مبارک آباد و حسین آباد و لویزان و ... باغ های سرسبز فراوانی وجود داشت که با گذشت زمان کاربری آن ها تغییر کرد و اراضی آن ها به خانه سازی اختصاص یافتند. باغات اطراف که تمام منطقه را پوشش می دادند، به مرور تفکیک شدند و از میان رفتند.

عین الدوله تا سال ۱۳۰۶ خورشیدی در قید حیات بود. وی در سال های پایانی عمر با ورشکستگی بزرگی مواجه شد. طلبکاران بسیاری از اموال او را به یغما بردند و از طرفی تنها پسرش هم مردی لایق و با کفایت نشد که بتواند اموال پدر را جمع و جور نماید. به هر روی با شرایط پیش آمده، این باغ و عمارت از مالکیت عین الدوله بیرون آمد و مالک جدیدی با نام بصیرالدوله (پهروی) پیدا کرد. بصیرالدوله دستی سر و گوش عمارت کشید و آن را به اسکان خانواده اش اختصاص داد. گو اینکه بعد ها نیز تغییراتی در بنا پدید آورد. بعد از مرگ مالک جدید عمارت و باغ مزبور به فرزندش دکتر نصرت الله هروی رسید، و از ایشان هم به دخترش شیرین انتقال یافت. این که در سال ۱۳۷۶ خورشیدی با توافق آخرین مالک باغ ، شهرداری آن را در اختیار گرفت و با تصمیم درستی این باغ به فضایی عمومی تبدیل یافت که قابلیت موزه و مکان های دیگری با کاربری عمومی پیدا کرد.

کنفرانس تهران

از حوادث تاریخی و خطیری که در این باغ رخ داده کنفرانس تهران است. در خلال جنگ جهانی دوم سران سه کشور روس و

انگلیس و آمریکا که پیشتر قوایشان در تهران مستقر شده بودند در پایتخت حضور یافتند. ایشان به جهت امنیتی و دیگر ملاحظات از مرکز شهر و تمرکز منطقه مسکونی دور شده و در عمارت عین الدوله استقرار پیدا کردند، و کنفرانس مشهور تهران را نیز در همین عمارت برگزار نمودند.

کنفرانس تهران که در روزهای ۶ تا ۹ آذرماه سال ۱۳۲۲ خورشیدی برابر با دسامبر ۱۹۴۳ میلادی در تهران انجام گردید، چهارمین کنفرانس سران کشورهای انگلیس، آمریکا و شوروی بود، که به منظور توافق درباره حواشی جنگ با متحدین و ترسیم جهان پس از پایان جنگ جهانی دوم به صورت سری برگزار شد.

عکس تاریخی چرچیل، روزولت و استالین در ایوان شمالی بنای عین الدوله، یادگاری از این رویداد است.

باغ و ساختمان عمارت

عرصه باغ ۱۱۹۰۰ مترمربع است که به شکل مستطیلی شمالی جنوبی تعیین شده است. باغ دارای چهار در است؛ دو ورودی اصلی در سمت شمال و جنوب و دو ورودی فرعی در دو جهت شرق و غرب.

در شمالی در اصلی و تشریفاتی مجموعه به شمار می رود.

مساحت ساختمان ۸۰۰ متر است که در دو طبقه بنا گردیده. ساختمان اولیه بنایی اعیانی ولی ساده بیلاقی در دو طبقه بود. از زمان احداث بنا خبر دقیقی در دست نیست اما با قراین و امارات باید عمارت بین سالهای ۱۳۱۰-۱۳۳۰ قمری ساخته شده باشد. در طبقه همکف شاه نشین با سقف آئینه کاری شده و تزئینات قرار داشت، که دوطرف آن راهرو ایجاد شده بود. دسترسی به طبقه دوم از طریق راه پله ای بود که سمت شمال شرقی ساخته اند.

بصیرالدوله در دوران اسکان در این باغ چند مرتبه دست به تعمیرات و ساختمان زد. بار نخست در سمت شمال شاه نشین با ایجاد سالی فضای ورودی ساختمان تقویت بخشید. که این خود سبب پیدایی بالکنی در طبقه دوم گردید

بار دیگر راه پله ساختمان را از شمال شرقی به میان ضلع غربی انتقال داد و با توسعه سالن ضلع شمالی، در طبقه همکف، چند

اتاق به صورت دو گوشواره قرینه در دو سمت بنا ساخت. افزون بر آن مالک در قسمت میانی طبقه همکف مبادرت به ایجاد

سرویس بهداشتی و حمام درون عمارت نمود. با از میان رفتن مالک اولیه رفته رفته باغ به حال خود رها شد. وقتی در اختیار

شهرداری قرار گرفت که از سالها پیش ویران و متروک شده بود. در دوران آبادی، در وسط باغ استخر بزرگی با جزایر کوچک

ساخته بودند. این جزایر با پل های فلزی کوچکی به خشکی و به یکدیگر مرتبط بودند. در این بنا در جهت شمال به جنوب

ورودی یک کرسی به ارتفاع ۱/۵ متر قرار دارد و توسط ده پله به ایوانی وارد می شود که دور تا دور ساختمان را می چرخد. بنا با

نقاشی دیوارنگی برپایینه کاری و قاب بندی تزئین شده است.

وضعیت بنایی که در سال ۱۳۷۶ در اختیار شهرداری قرار گرفت طبق گزارش ثبت شده؛ عمارت درون ملک کاملاً ویران و مخروب

و تمام درختان سمت جنوب آن سوخته و زمینی که از قسمت جنوبی بنا منفک و ۱۰ متر گود برداری شده بود، بخشی از عرصه

همین منزل بود که استخر سابق باغ در آنجا قرار داشت.

بعد ها ساختمان رها شد و به همین سبب خرابی قابل توجهی به عمارت و درختان باغ وارد گردید. تعدادی از درخت های

جنوب باغ به علت تغییر مسیر آب قنات از بین رفت.

مرمت و بازسازی

وضعیت بنایی که در سال ۱۳۷۶ در اختیار شهرداری قرار گرفت طبق گزارش ثبت شده؛ عمارت درون ملک کاملاً ویران و مخروب

و تمام درختان سمت جنوب آن سوخته و زمینی که از قسمت جنوبی بنا منفک و ۱۰ متر گود برداری شده بود، بخشی از عرصه همین منزل بود که استخر سابق باغ در آنجا قرار داشت که با شکایت میراث فرهنگی و اهالی محل در سال ۱۳۷۸ متوقف شد. تعمیرات بنا از مهرماه سال ۱۳۸۱ آغاز گردید و طی چند مرحله تغییرات به شکل فعلی در آمده است تا در بهار سال ۱۳۸۶ و به مناسبت صدمین سالگرد بلدیة تهران افتتاح شد.

در سال ۱۳۸۷، سازمان زیباسازی شهر تهران، ضمن تجهیز فضاهای داخلی و خارجی عمارت جهت تعریف کاربری نگارخانه، فعالیت خود را در زمینه حمایت و گسترش هنرهای شهری پیگیری نمود. در حال حاضر نگارخانه برگ که یکی از معتبرترین و پرسابقه‌ترین نگارخانه‌های ایران است باگشایش دوباره خود در تاریخ ۱۸ مهرماه ۱۳۸۷ در مکان جدید آن مجموعه عمارت عین‌الدوله، دور تازه‌ای از فعالیتش را آغاز کرد.

توافق با شهرداری

آخرین مالک خصوصی باغ و عمارت عین‌الدوله دختر دکتر هروی خانم شیرین بود که حاضر شد تا این ملک را برای استفاده عمومی به شهرداری بفروشد.

ثبت آثار ملی

این بنا و باغ در تاریخ ۴ / ۴ / ۱۳۷۷ با شماره ۲۰۴۲ در فهرست آثار ملی ایران به ثبت رسید. عمارت عین‌الدوله در پاسداران، میدان هروی خیابان وفا منش، خیابان افتخاریان، کوچه جلالی قرار دارد.

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۱۹۷۲۴/میتفین-سرا-اقامتگاه-الدوله-عین-خانه/>